

www.nevo.co.il

תא (רח') 2046/03 יחיאל בשארי נ' יוסף בשארי

בתי המשפט

א 002046/03

בית משפט השלום רחובות

תאריך: 05/07/2005

בפני כבוד השופט הרן פינשטיין

התובע

עו"ד רענן מזרחי
נגד

בענין: יחיאל בשארי

ע"י ב"כ:

הנתבע

עו"ד אביעד אטינגר

יוסף בשארי

ע"י ב"כ:

חקיקה שאוזכרה:

[חוק השליחות, תשכ"ה-1965: סע' 1, 2](#)[חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965: סע' 1, 1\(1\), 1\(2\), 2\(ב\), 2\(ב1\), 7, 7א\(ב\), 15\(10\), 15\(3\), 19](#)[חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962](#)[חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981: סע' 2\(4\), 18\(2\), 20\(א\)](#)

מיני-רציון:

o

* נזיקין – עוולות – לשון הרע

o

שליחות – תחולת [חוק השליחות](#) – על פעולה משפטית

o

הכלל שלפיו "שלוחו של אדם כמותו" אינו חל לעניין פרסום לשון הרע

o

הנתבע ייחס לתובע, שהוא קרוב משפחתו, מעשה אונס של בנותיו. הדברים נאמרו בפני חוקרים שנשלחו על-ידי התובע, והוקלטו על-ידיהם. עיקר הדיון נסב אודות השאלה האם מקום שדברי לשון הרע מושמעים באוזניו של שלוח, יש לראותם כאילו נאמרו בפני השולח (לאור הכלל שלפיו "שלוחו של אדם כמותו"), ועל-כן לא מתקיים התנאי שלפיו הפרסום הגיע לאדם אחר "זולת הנפגע".

o

o

--- סוף עמוד 1 ---

o

o

o

o

בימ"ש השלום קיבל את התביעה ופסק כי:

o

בעוד שפעולה משפטית של שלוח מחייבת את השולח, הרי שכאשר עסקינן בפעולה מטריאלית, פיסית, אין היא מחוללת שינוי במצב המשפטי, ולכן אינה בבחינת "פעולה משפטית", ועל כן אין בגדר "שליחות".

בנסיבות העניין, עצם שמיעת הדברים ע"י החוקרים מטעמו של השולח-התובע, אין בהם משום שינוי בדין, והיא – השמיעה – אינה מכוונת לשנות את הדין. מכאן, שכל המבנה המשפטי של הנתבע, לפיו לשון הרע באזני השלוח (החוקר), משמעה לשון הרע באזני השולח – קרס.

בנסיבות העניין, ובין השאר לאור התהודה הדלה לה זכה הפרסום הפוגע, על הנתבע לפצות את התובע בסך 18000 ₪.

פסק דין

א.

אקדמות מלין (1)

- א. **ויקרא יט', 16:** "לא תלך רכיל בעמיד לא תעמד על דם רעך אני ה'".
 ב. **תהילים לה' 13:** "מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה".
 ג. **המילון העברי המרְכֵז - [א.אבן שושן. (ירושלים, תשמ"ד)].**

"רכילות":

- (1) דבר לשון הרע.
 (2) מוציא דְבָהּ – מספר לשון הרע.
 (3) איש רכיל – מלשון מוציא דבה.
 (4) הלך רכיל – הוציא דבה רעה, ספר רעות, גילה סודות.
 (5) הולך רכיל: מוציא דבה מלשון, מספר לשון הרע.
 דבה – דברי גנאי, לעז, רכילות".
 ד. **מילון ספיר** – [בעריכת איתן אבניאון (הוצאת הד-ארצי בע"מ, 1997)]
 "רכיל –

- (1) דיבה, מלשינות, לשון הרע.
 (2) מוציא דיבה – הולך רכיל, רכלן מלשין.

--- סוף עמוד 2 ---

- (3) דיבה – אשמת-שקר, דברי שקר הנאמרים על משהו בכוונה להזיק לו, רכילות, השמצה, לשון הרע, לעז".

(2) **דברי הנתבע כרקע לתביעה:**

דברי הנתבע, יוסף בשארי, על התובע יחיאל בשארי, בשיחתו עם החוקר: הנתבע - "אנס את הבנות שלו, שם באמריקה. הוא היה באמריקה ושהיא התחתנה אז היא רצתה להגיש תביעה אז הוא כבר פחד ככה הוא לא היה צריך ל בוא. הוא צריך לחזור לאמריקה, אתה מבין?". הנתבע – היא רצתה להגיש תביעה. החוקר – מי?
 הנתבע – "אה, זו שאנס אותה הגדולה, למה היא באמריקה אתה מבין? והשנייה באמריקה. החוקר – אבל מאיפה אתם יודעים?
 הנתבע – אה, אַחַנְן הם סיפרו פה. החוקר – מה סיפרו?
 הנתבע – הוא בעצמו בא להגיד: היא מאשימה אותי. הוא מספר פה... הנתבע – הוא אנס אותן. ידוע.

הנתבע – לא. הבנות שלו סיפרו. הבנות הן לא רוצות. הוא אומר לאחיו אתה לא מתרחץ הילדות כשהן קטנות, מתרחץ...

אני יודע במקום אחר בטוח הוא כבר, הוא אומר שהיא תבעה אותו על אונס. הוא אנס. מסכנה זאתי שהתחתנה. היתה פה _____. היא לא יכולה להכנס אליו הביתה.

החוקר – מאיפה אתם יודעים?

הנתבע – אנחנו יודעים הכל.

הנתבע – ההיא ילדה מספרת הכל ואשתו באה לפה גם כן מחוץ לארץ מכות מרביץ להן _____ אבל אל תגידי שאני אמרתי אבל אני אומר לך מה שאני אומר לך. זה בטוח. אני סתם לא אומר שתדע איזה בן-אדם רע".

מקרא:

"החוקר": הנו עד התביעה עופר בן-מנשה אשר נשלח ע"י התובע להקליט את אחיו של התובע ונקלע לשיחת אקראי עם הנתבע ואחרים.

"הוא" – בתמליל, הכוונה ל- לתובע.

"הנתבע" - יוסף בשארי].

ש: רכילות, דיבה ולשון הרע יש בדברי הנתבע?

ת: יש ויש!

3) רקע עובדתי

--- סוף עמוד 3 ---

(א) התובע, יחיאל בשארי, (להלן: "הנתבע") ו- יוסף בשארי (להלן: "הנתבע") מתגוררים בישוב טירת-שלום הממוקם ליד העיר נס-ציונה. (להלן: "הישוב" או "טירת שלום").

(ב) התובע והנתבע הם קרובי משפחה על-ידי נישואין. אחייניתו של התובע נשואה לבנו של הנתבע.

(ג) התובע, יליד 1934, היה נשוי. בשנת 1990 התגרש. לתובע 3 בנות. שתיים גרות בישראל, אחת בארה"ב. במשך 30 שנה התגורר התובע בארצות הברית, וחזר ל-טירת שלום בשנת 1998.

(ד) התברר כי לתובע יש סכסוכים ו-ויכוחים עם בני משפחה בישראל בקשר לרכוש המשפחתי, והוא ניהל בעבר, ומנהל בהווה, מספר הליכים משפטיים עם חלק מקרוביו.

(ה) כיוון שהגיעו אל התובע שמועות כי "מסתובבת" ב-טירת שלום שמועה לפיה הוא אנס את בנותיו, ומכיוון ששמועות אלו הן בבחינת רכילות מרושעת בלתי מוכחת, ביקש התובע לאתר את מקור הרכילות. חשדו העיקרי הופנה אל אחיו ואחותו.

לפיכך, ולאחר ייעוץ משפטי עם בא-כוחו, נשלח החוקר עופר בן-מנשה, (להלן: "החוקר") עם חוקרת נוספת אל טירת-שלום כדי להתחקות אחר מקור הרעה.

(ו) ביום 28.6.01 הגיעו החוקרים אל הישוב, פנו אל "מרכז העצבים" של טירת-שלום, (כלשון החוקר), היינו, אל המכולת, התיישבו שם והחלו לגלגל שיחה עם בעלי-המקום, והחלו גם לגלגל את חקירתם.

(ז) בשלב כלשהוא הופיעו במקום, הנתבע ותושבת נוספת מהישוב, בשם אביגיל. במהלך שיחה זו אמר הנתבע את אשר אמר ואשר צוטט בסעיף 2 לעיל.

שיחת החוקרים עם אביגיל והנתבע הוקלטה הן במצלמה והן בהקלטת-קול.

הצילומים ודברי המשתתפים בשיחה הוקרנו והושמעו בבית-המשפט ואין כל ספק לגבי האותנטיות של ההקלטות הני"ל.

הסימנים אותם נתן עו"ד אטינגר בהקלטות, כסימנים פסולים, לאו סימנים המה. דמותו של הנתבע ודבריו נראים ונשמעים "6: 6" כלשון צה"ל.

--- סוף עמוד 4 ---

(ח) כפועל יוצא מהקלטות אלה, שלח עו"ד רענן מזרחי, ב"כ התובע, מכתב אל הנתבע, בו פרט את הדברים שנאמרו על-ידו נגד התובע, ודרש התנצלות. (נספח א' לכתב התביעה מיום 9.2.01).

כאשר לא התקבלה תשובה מהנתבע, שלח הפרקליט מכתב נוסף, ביום 19.2.03. (נספח ב' לתביעה).

כאשר לא התקבלה תשובה גם למכתב זה, הוגשה התביעה הנוכחית.

או-אז התקבלה תשובת הנתבע, המקופלת בכתב הגנתו ובתצהירו.

אומר כבר עתה: תשובת הנתבע אינה מספקת ואינה משכנעת.

כל-כך למה?

להלן אסקור את עיקרי הגנתו של הנתבע, אל מול דלות ראיותיו במהלך המשפט ובעדותו-הוא.

בקצירת האומר, כך טען הנתבע:

- דבריו נאמרו "בסיטואציה שנוצרה עקב מעשה רמייה".

- התובע מתנקם בנתבע עקב תמיכת הנתבע באחי התובע.

- הנתבע סיפר בפגישות משפחתיות כי עזב את ארה"ב מכיוון שחשש שבתו תגיש נגדו "תביעה על אונס".

- אין בדברי הנתבע משום לשון הרע.

- התובע עושה בנתבע "רצח אופיי" והנו למוד-סכסוכים עם רבים.

- לתובע אין שם טוב בכל מקרה.

- הנתבע הגיש תביעה-שכנגד נגד התובע. (עניינה יידון להלן בפרק נפרד).

להלן אפרט את דלות הראיות התומכות בטענות ההגנה של הנתבע.

(1) פרט לנתבע העיד מטעמו מר זכריה לוי.

מר לוי הנו תושב טירת-שלום ומכיר את הנפשות הפועלות.

מר לוי העיד כי הוזמן על-ידי התובע לביתו וצפה בקלטת אותה הקליט החוקר עופר בן-מנשה. יחד עימו היו נוכחים שני תושבים נוספים של הישוב. על בסיס חשיפה זו של הקלטת בפני שלושה מתושבי טירת-שלום, הגיש הנתבע תביעה-שכנגד.

אין בעדותו של מר לוי כדי לשפוך אור על התביעה הראשית ככל שהדבר נוגע לעצם הוכחת דברי לשון הרע שנאמרו על-ידי הנתבע.

(2) הנתבע מסר תצהיר, נחקר בחקירה נגדית ובחקירה חוזרת, ולא הצליח להפריך את טענות התובע נגדו. אני קובע כי הנתבע אכן אמר את הדברים המצוטטים בסעיף 2 לעיל בנוכחות החוקרים ואבגיל.

הנתבע לא הוכיח את טענתו לפיה המקוב לידיעתו כי בת-התובע טוענת כי הוא אנסה, הוא בתובע עצמו.

--- סוף עמוד 5 ---

שכן, פרט לעובדה כי מדובר ב- "מילה מול מילה", הנתבע הצהיר וטען בכתב הגנתו כי התובע סיפר דברים אלה, בפגישות משפחתיות – "והיו רבות מאוד כאלה", כלשון סעיף 7 לתצהירו של הנתבע. לו כך היו פני הדברים, מדוע לא זימן הנתבע ולו אחד ממשתתפי "הפגישות המשפחתיות" הללו, כדי שיתמוך בגירסתו?

פשיטא, שהמנעות צד לדיון מזימון עד העשוי לתמוך בגירסתו, (כשהדבר בהישג-ידו), מתפרשת לחובתו.

(ראה בנדון ספרו של השופט י.קדמי "על הראיות" חלק שני, (1991) בעמ' 917).

(3) הוא הדין לגבי טענת "הסיטואציה" בה נאמרו דברי הנתבע. עפ"י הקלטת ברור כי הנתבע אמר דבריו מתוך רצון חופשי, מיוזמתו, ומבלי שפוּתָה לאומרם.

(4) אין כל ראיה לנקמנות התובע כנגד הנתבע.

(5) אין כל ראיה ל- "רצח אופיי" של הנתבע על-ידי התובע.

6) אין כל ראייה לשמו הלא-טוב של התובע, גם אם הוא ניהל ומנהל מספר משפטים רב נגד בני משפחתו.

זכות הפניה לערכאות הוכרה כזכות עילאית עוד לפני חקיקת חוקי היסוד של מדינת ישראל. ראה, למשל, ספרו של השופט ח.כהן "המשפט", (הוצאה שניה, עמ' 600). כן ראה ספרו של ד"ר ש.לויין "תורת הפרוצדורה האזרחית" (ירושלים 1999) בעמ' 4; 51. וראה לאחרונה [ע"א 4980/01 פד"י נח\(5\) 625, 629](#), דברי השופט דורנר אשר התקבלו בהסכמת השופטים א. לוי ו-י. טירקל. מפאת כבודו של הנתבע לא אפרט את התחמקויותיו במהלך החקירה הנגדית ואת נסיונותיו הבלתי משכנעים להתחמק מאחריות. אבל, אי אפשר בלי התרשומת שנרשמה בעמוד 52 לפרטיכל כהאי-לישנא, והיא בבחינת מועט המכיל הרבה: "העד (הנתבע - ה.פ.), מתחמק ממתן תשובה ישירה ופשוטה לשאלה האם אמר את המשפט "הוא אנס את הבנות שלו. זה ידוע". האם יש בכך לשון הרע. על שאלה פשוטה שכזו התחמק העד ממתן תשובה לבית המשפט 4 פעמים".

--- סוף עמוד 6 ---

סיכום ביניים:

אין ממש בטענות ההגנה של הנתבע, מחד-גיסא. מאידך-גיסא, כפי שקבעתי לעיל, אמר הנתבע גם אמר את הדברים המיוחסים לו בכתב התביעה; במכתב בא-כוח התובע אליו (נספח א' לתביעה); בעדות החוקר עופר בן-מנשה; עדות החוקר גובתה בהקלטות וידאו ו-אאודיו, ובתמליל מודפס שלהן, ואין בכל הראיות הללו כל פסול. הן מקובלות עלי והן מתקבלות על-ידי. לענין הקבילות, ראה ע"פ [2801/05 קורקין נ. מ.י. פד"י נב\(1\) 791, 803](#).

הדיון המשפטי (4)

- (א) החוק הרלבנטי לענייננו הנו [חוק איסור לשון הרע](#), התשכ"ה-1965, (להלן: "החוק").
- [סעיף 1](#) לחוק מונה מספר מקרים אשר כל אחד מהם, אם מתקיים, מהווה לשון הרע. לענייננו רלבנטיות ההגדרות [בסעיף 1\(1\)](#) ו- [2\(1\)](#) לחוק, היינו, פרסום העלול "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז, או ללעג מצידם". [\[סעיף 1\(1\)\]](#) או "לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו". [\[סעיף 1\(2\)\]](#).
- לאחר שקבעתי כי הנתבע [אמב](#) את הדברים המיוחסים לו בכתב-התביעה, ממילא מתבקשת המסקנה כי דבריו הנ"ל הם בבחינת לשון הרע עפ"י [סעיף 1\(1\)](#) לחוק ועפ"י [סעיף 1\(2\)](#) לחוק. ייחוס לאדם מעשה אונס של בנותיו, או בתו, מבלי תשתית ומבלי ראייה לכך, משמעו השפלת האדם בעיני הבריות; הפיכתו למושא בוז ושנאה על ידה; כשם שיש בכך משום ביזוי עקב מעשים או התנהגות בלתי נכונים המיוחסים לו ע"י הדובר.
- הדברים כל-כך ברורים עד שאין מקום להרחיב בהם והם "מדברים בעד עצמם".
- ב- [ע"א 319/74 \(פד"י ל\(1\) 454\)](#) אמר השופט לנדוי (כתוארו אז), על החוק בו דן כי "לשון החוק כה ברורה שאני מתקשה להאריך את הדיבור על ההשגות שהועלו..." (עמוד 457). אם נחליף את התיבה "חוק" ב"דברי הנתבע", הרי שדברי השופט לנדוי מסכמים במדויק את השקפתי על אמרותיו של הנתבע.
- (ב) הנתבע מעגן את הגנתו באמור [בסעיף 2\(ב\)\(1\)](#) לחוק, יחד עם [סעיף 7](#) לחוק, ויחד עם פרשנות [חוק השליחות](#) תשכ"ה-1965 (להלן: "חוק השליחות").
- [סעיף 2\(ב\)](#) לחוק קובע: "רואים בפרסום לשון הרע... אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע".

--- סוף עמוד 7 ---

סעיף 7 רישא לחוק קובע: "פרסום לשון הרע לאדם אחר או יותר זולת הנפגע תהא עוולה אזרחית...". היינו, לדעת עו"ד אטינגר, ב"כ הנתבע, הבסיס לחיוב בגין לשון הרע אפשרי רק אם הוכח כי הפרסום מושא הדיון הגיע לאדם אחר זולת הנפגע. אבל, בענייננו, כך טוען ב"כ הנתבע, אין "זולת" וממילא, אין לשון הרע. הכיצד?

ובכן, זהו הסברו של ב"כ הנתבע:

כיוון שהדברים שאמר הנתבע נאמרו באוזני החוקרים, וכיוון שהחוקרים נשלחו על-ידי התובע, ממילא אין החוקרים אלא שלוחיו של התובע, ועפ"י העקרון "שלוחו של אדם כמותו" יש לראות את אמירת הדברים כאילו נאמרו באוזני התובע עצמו.

זאת ועוד; **סעיף 2 לחוק השליחות** קובע כי "שלוחו של אדם כמותו, ופעולת השלוח, לרבות ידיעתו וכוונתו, מחייבת ומזכה לפי הענין את השולח".

ממילא – כך טוען עו"ד אטינגר - עסקינן רק בתובע ואין זולתו.

ב"כ הנתבע תומך גישתו זו בפסק-דין של בית-משפט שלום בתל-אביב במסגרת **ת.א. 37155/03** דיוור אקספרס נכסים והשקעות בע"מ ואח' נ. בן-ארי מירי. (השופטת ש. אלמגור. תאריך 13.3.05). קראתי את פסק-הדין הנ"ל ואת האסמכתא המרכזית של פסק-הדין, לענין "שלוחו של אדם כמותו", ואיני מצטרף לעמדת השופטת אלמגור בפסק-דינה הנ"ל. אסביר דברי:

השופטת אלמגור סומכת מסקנותיה על דברי השופט א. ברק בספרו "חוק השליחות תשכ"ה-1965" (בהוצאת המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הרי סאקר תשל"ה-1975), בעמוד 77.

בקטע זה של הספר, (המתייחס למקרה מאוד ספציפי המפורט בעמ' 76 של הספר), אומר המחבר, בין השאר, כי "בשלוח, השינוי במצבו המשפטי הוא פרי השיטה המשפטית הנותנת תוקף לפעולתו המשפטית של השלוח וגו'...".

אבל, כאמור, הדברים נאמרו על רקע דוגמה משפטית **ספציפית**.

זאת ועוד; בעמוד 70 של ספרו, מדבר השופט ברק על השינוי בין "פעולה משפטית" של שלוח לבין "פעולה מטריאלית פיסית" שלו.

השוני בין הפעולות הוא קרדינלי.

בעוד שפעולה משפטית של שלוח מחייבת את השולח, הרי שכאשר עסקינן בפעולה מטריאלית, פיסית, אין פעולה שכזו בבחינת "פעולה משפטית".

ובל נשכח כי **סעיף 1 לחוק השליחות** קובע כי "שליחות היא יפוי כוחו של שלוח לעשות בשמו או במקומו של שולח פעולה משפטית כלפי צד שלישי".

כלומר, אם נאמר כי פעולת השלוח אינה בבחינת פעולה משפטית, אלא רק פעולה מטריאלית פיסית, ממילא אין בפנינו "שליחות" כלשון **חוק השליחות**.

--- סוף עמוד 8 ---

השוני בין פעולה משפטית לבין פעולה מטריאלית הוא בכך שבפעולה מטריאלית "לא חל שינוי במצבו המשפטי" של השולח. (שם, בעמ' 70, סעיף 47).

בהמשך, כותב השופט ברק, כך: "כדי שהפעולה תחשב משפטית היא צריכה להיות מכוונת להשגת שינוי בדין, ואין זה די בכך כי השינוי בדין יהא תוצאה".

(שם, בעמ' 71).

מהתם להכא: עצם שמיעת הדברים ע"י החוקרים מטעמו של השולח – התובע, אין בהם משום שינוי בדין, והיא – השמיעה - אינה מכוונת לשנות את הדין.

פרופ' ג. פרוקצ'יה כתב אף הוא ספר בענין משפטי זה, הנושא כותרת "חוק השליחות, תשכ"ה-1960", (הוצאת עידית לפרקליט, תל-אביב, 1975), ואף דעתו נושאת משקל משפטי רב.

וכך כותב פרופ' פרוקצ'יה בעמוד 47 לספרו :

"תכונת השליחות לשנות את מצבו המשפטי של השולח, פירושה היא שכתוצאה מפעולת השלוח

רוכש השולח זכויות שלא היו לו ומתחייב בחיובים שלא חב אותם קודם פעולת השלוח".

יישומה של השקפה זו על פעולת החוקר, המאזין ומקליט, מוליכה לאותה מסקנה אותה הביע השופט ברק בספרו :

פעולה יש ;

חיוב או זכות משפטית אין ;

וממילא, שליחות אין.

מכאן, שכל המבנה המשפטי של הנתבע, לפיו לשון הרע באזני השלוח (החוקר), משמעה לשון הרע באזני השולח, כל המבנה הזה קרס, ובמקומו צצה ועלתה לשון הרע עצמאית, פוגעת ומחייבת פיצוי.

למסקנה זהה הגיע השופט ח. פורת בפסק-דינו [ע"מ \(ת"א\) 26/97](#) צ'רטוק נ. האפוטרופוס הכללי מיום 29.5.97, תוך הסתמכות על דברי השופט ברק ועל דברי השופט אנגלרד בספרו על [חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות](#).

[הערה: בסעיף 9 לפסה"ד נפלה טעות בציון מראה המקום של פס"ד [422/85](#) בל"ל נ. החב' הישראלית לביטוח משנה. צ"ל: מה' (5) עמ' 32].

וראה גם [ע"א 294/67](#) אנגלו-סכסון נ. פסרמן מיום 7.12.76 מפי השופטים מ.עציוני, י.כהן, מ.בן-פורת. [פד"י לא' (1) 589].

(ג) כיוון שהרחבתי עד-עתה, מעל למתוכנן, אקדיש שורות מספר למשפט העברי, שהנו **"אביו מולידו"** של החוק הישראלי.

--- סוף עמוד 9 ---

לצורך כך אפנה, קודם כל, לספרו של השופט מ.אלון **"המשפט מקורותיו, עקרונותיו"** (הוצאת מאגנס, האוניברסיטה העברית ירושלים) בעמוד 1378 ואילך.

לא לריק נפתח פסק-הדין הנוכחי במובאות מהמקרא, מכיוון שהם היוו בסיס לעמדת המשפט העברי בנושא לשון הרע, והשקפתו זו של המשפט העברי באה לידי ביטוי בחוק הישראלי.

בספרו הנ"ל של פרופ' פרוקצ'יה, אשר לא זכה משום-מה לתהודה הראוייה לו, הביא המחבר השקפות של מקורות משפטיים שונים לענין מהותה של השליחות. בין השאר, סקר המחבר וסיכם את עקרונות המשפט העברי.

החשיבות בהבאת המשפט העברי אל תוך פסק-דין זה מובנת היא הן מתוך כך כי הוא שימש, כאמור, תשתית לחקיקת החוק; הן מכיוון שעסקינן בצדדים יראי-שמים האמונים על דבר תורה ופרשנותה; והן מכיוון שדעתי היא כדעת השופט מ. אלון בפסה"ד [ד.נ. 13/80 הנדלס נ. בנק קופת עם בע"מ](#)

[ואת', פד"י לה' \(2\) 785](#). באותו פס"ד כתב השופט אלון כי לדעתו מושגי היסוד של המשפט הישראלי, השאובים מן המשפט העברי, "צריך שיתפרשו על פי השקפות היסוד, המושרשות במערכי המוסר והתרבות שבמשפט העברי". (שם, בעמ' 793).

ומהי דעת המשפט העברי, אליבא דספרו של פרופ' פרוקצ'יה? :

"אין ספק שהכלל "שלוחו של אדם כמותו", כפי שהוא הובן במשפט העברי, מיישם בתחום תחולתו, שליחות ישירה; הפעולה שנעשית על ידי השלוח מזכה ומחייבת במישרין את השלוח ללא צורך בפעולה משפטית נוספת".

(שם, בעמ' 25).

הנה כי-כן, גם על פי המשפט העברי עולה כי **"השליחות"** של החוקרים לאו שליחות היא כהגדרתה וכהבנתה על-פי [חוק השליחות](#) הישראלי.

[המבקש להרחיב דעת בנושא זה מוזמן לעיין בספרו הנ"ל של השופט מ.אלון בעמ' 1378 ואילך, שם סוקר המחבר באופן נרחב את עמדת המשפט העברי בסוגייה זו].

כן ראה ספרו של שמעון אטינגר "פרקי שליחות במשפט העברי" הוצאת המכון לחקר המשפט העברי, ירושלים, תשנ"ט.

המחבר (ש.אטינגר) מביא בספרו אסמכתאות מן המקורות לפיהם מבדילה שיטת משפט זו בין פעולה משפטית לבין פעולה מטריאלית שאינה בבחינת שליחות. הדוגמה המובאת על ידי המחבר נוגעת להבדל בין "עירוב חצרות" (שמשמעו יצירת שותפות בין בני החצר באמצעות הנחת מאכל משותף לכל הדיירים) לבין "עירוב תחומין" של חצרות. במקרה הראשון עסקינן בפעולה פיזית שאינה בעלת נפקות משפטית, בעוד ש"עירוב תחומין" משמעה קניין, והנה פעולה משפטית.

--- סוף עמוד 10 ---

לפיכך, עירוב חצרות יכול להעשות על ידי קטין ו- "עירוב תחומין", אין קטין יכול לבצעו עקב קטנותו. כלומר, ישנה הבחנה בין פעולה משפטית לבין פעולה מטריאלית.

(5) הדיון הכספי

(א) לפני דיון בנושא הממוני, אציין שוב כי החוק הישראלי והמשפט העברי מבוססים הם על עקרונות זהים, והואיל וסדנא דארעא חד-הוא, הרי שבני אדם לפני מאות שנים ובני אדם כיום הם אותם אנשים, עם אותו כבוד, עם אותם רגשות ועם אותם חיים בקהילה.

לפיכך, גם נהיר מדוע הסתמך הנשיא ברק ב- [בג"צ 6124/94, 6143](#) סנש ואח' נ. מטר ואח', פד"י נ"ג (3) 817, על המשפט העברי.

בדברו על שמו הטוב של האדם היפנה הנשיא ברק למקורות המציינים כי

"לשון הרע הורגת" וכי "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים" (בבא מציעא נח, ב'), ואפילו סלח האדם שעליו הוצא לשון הרע, הריהו "בוער מבפנים".

במקורותינו צויין כי "...[לא נחתם גזר דין על אבותינו במדבר, אלא על לשון הרע בלבד]" (רמב"ם, דעות, ז', ד'). כך נובע מערכיה של מדינת ישראל כמדינה דימוקרטית". (שם, בעמוד 833).

גם השופט חשין (למרות היותו במיעוט באותו עניין) מפנה אל המשפט העברי ומצטט מתוך מסכת בבא מציעא (נ"ח, ב'), את האמירה כי "כל היורדין לגיהנם עולים, חוץ משלושה שיורדין ואין עולין, ואלו הן... [המלבין פני חברו ברבים...]" (שם, בעמ' 857).

הנשיא ברק שב ואישר את עמדתו הנ"ל בפס"ד מאוחר יותר, [רע"א 4740/00 אמר נ. יוסף, פד"י נ"ה](#) (5) 510.

ניתן להוסיף עוד כהנה וכהנה בסוגיית לשון הרע עפ"י המשפט העברי, אולם די, לדעתי, במובאות דלעיל כדי להבהיר את חשיבות שמו הטוב של כל אדם, הן על פי מסורתנו והן על פי המצב המשפטי דהאידיא.

(ב) בסיכומיו, טוען ב"כ הנתבע כי אם יוחלט כי דברי מרשו הם בבחינת לשון הרע, עדיין עומדות לנתבע ההגנות המפורטות [בסעיף 19](#) לחוק.

אין לקבל טענות הגנה אלו מן הסיבות הבאות:

הנתבע **לא** הוכיח כי רק חזר על מה שכבר נאמר;

הנתבע **לא** נקב והוכיח את המקור עליו הסתמך הנתבע;

הנתבע **לא** הוכיח כי היה משוכנע באמיתות לשון הרע;

--- סוף עמוד 11 ---

הנתבע **לא** הוכיח על סמך מה היה משוכנע באמיתות דבריו;

הנתבע **לא** הוכיח כי לא התכוון לפגוע בתובע;

אמירתו לחוקרים "זה בטוח. אני סתם לא אומר שתדע איזה בן אדם רע", מפריכה כל אפשרות של העדר כוונה לפגוע.

גם נסיונו של הנתבע למנוע הפצת הקלטת, לא נעשה מתוך "אהבת מרדכי" אלא מתוך "שנאת המן", ועל כך אדון בפרק "התביעה-שכנגד".

בפסק הדין [רע"א 4740/00](#) הנ"ל (אמר נ. יוסף) התווה הנשיא ברק את השיקולים בהם יתחשב בית המשפט בעת פוסקו פיצויים. מתוך מרכיבים אלה, אשר יצמחו לנתבע רווח והצלחה כלשהם, והיה, לדעתי, מקום להפנות לפסק דין זה בסיכומי הנתבע.

(ג)

וכך נאמר ע"י הנשיא ברק, (בהסכמת השופטים ת.אור ו- ש. לוי):

"בפסיקת פיצויים בגין לשון הרע יתחשב בית המשפט, בין היתר, בהיקף הפגיעה, במעמדו של הניזוק בקהילתו, בהשפלה שסבל, בכאב ובסבל שהיו מנת חלקו ובתוצאות הצפויות מכל אלה בעתיד. הבחינה היא אינדיווידואלית. אין לקבוע "תעריפים". בכל מקרה יש להתחשב בטיב הפרסום בהיקפו, באמינותו במידת פגיעתו ובהתנהגות הצדדים... כך למשל התנצלות על דברי לשון הרע עשויה להקטין את הנזק שהם גרמו ובכך להשפיע על שעור הפיצויים (ראו סעיף 19 לחוק)".

(שם, בעמוד 525).

מצד החומרה של המבחנים הללו אציין את חוסר התגובה של הנתבע למכתבי ב"כ התובע ואת סרובו של הנתבע להתנצל על פי דרישת התובע במכתבי בא-כוחו ובסיום החקירה שלו בבית-המשפט, עת הציע לו בא-כוח התובע להתנצל.

התובע סרב באומרו:

"אני חושב שלא פגעת, לא הלכתי רכיל ולא אמרתי דבר רע ואני לא חש שאני צריך להתנצל" (עמוד 52).

אני חולק על ארבעת הלאווין הנ"ל של הנתבע.

בשים-לב למפורט לעיל, עובדתית ומשפטית;

(ד)

בשים-לב לאמור [בסעיף 7א \(ב\)](#) לחוק, המאפשר לבית משפט לפסוק פיצוי בגובה של 50,000 שקל ללא הוכחת נזק;

בשים-לב לראיות שבפני;

בשים-לב למבחנים שנקבעו על ידי בית המשפט ב- [רע"א 4740/00](#) הנ"ל;

בשים-לב לקביעות הכספיות שנקבעו ב- [ע"א \(י-ם\) 6169/99](#) לוי ואח' נ. בן-חורין

(נבו הוצאה לאור מיום 28.10.99) וב- [ת.א \(ת"א\) 71714/97](#) ניסנקורן נ. וילדר

--- סוף עמוד 12 ---

(תדפיס מחשב פדאור 04 (7) 651 מפי השופטת ברון ביום 23.2.04);

בשים-לב לכל אלה ברור לי – בשלב זה – כי הפיצוי של התובע ע"י הנתבע צריך

היה להיות גבוה.

מנגד, אני שוקל – לקולא – את העובדות הבאות:

(1) היקף הפרסום הפוגע;

(2) חשיפת הקלטת על ידי התובע בפני שלושה תושבים אחרים של הישוב;

(3) מידת הפגיעה בתובע (אשר נמנע מזימון עדים לעניין היקף הפגיעה המוכחת);

(4) מעמדו של התובע בקהילה;

(5) התנהגות הנתבע לפני קרות הנזק ואחריו;

(6) האפקט הפסיכולוגי בעצם הזכייה בתביעה זו על ידי התובע;

לאחר ששקלתי את כל המרכיבים הללו לקולא ולחומרא, אני סבור כי הסכום הראוי לפיצוי עומד על סך 18,000 שקל.

6. התביעה שכנגד

א. דין התביעה-שכנגד להידחות, וכך אני עושה.

התביעה-שכנגד הוגשה ביום 25.3.04.

התביעה העיקרית (של יוסף) הוגשה עוד ביום 28.4.03, היינו, 11 חודש קודם לכן.

מרווח הזמן, הוא הנותן כי לולא תביעת התובע לא הייתה נולדת כלל התביעה-שכנגד.

ובל נשכח: בסעיף 7 לכתב התביעה-שכנגד הצהיר התובע-שכנגד כי ידוע לו שהנתבע-שכנגד (יוסף) "החל להקרין את הסרט בו הוא צולם והוקלט בסתר כאמור, בפני תושבים שכנים בישוב טירת שלום". למרות הצהרה זו - כל שהצליח התובע-שכנגד לעשות, הוא לזמן עד אחד, מר לוי, אשר סיפר כי התובע העיקרי הזמינו לביתו כדי לצפות בסרט ואף אמר לו (למר לוי) "תראה איך מתעללים ביי" (עמוד 37). העד אישר כי ראה את הקלטת פעם אחת בלבד.

ב. בכתב התביעה-שכנגד ובעדותו לא פרט התובע-שכנגד מהן עילות תביעתו ומהם הנוקים שנגרמו לו. רק בסיכומים, ציטט בא-כוחו את [סעיף 2 \(4\) לחוק הגנת הפרטיות](#), התשמ"א-1981, כמקור זכותו לתבוע כספים.

ואולם, מבחינתי, התובע-שכנגד אינו אלא מן הצועקין ואינם נענין מכיוון שלא ברור כלל על מה צעקתו?! מנגד, בן ברור לכל (ולתובע-שכנגד) כי אמר את הדברים שהוקלטו על-ידי החוקר.

--- סוף עמוד 13 ---

עוד ברור לתובע-שכנגד (ולכולי עלמא), כי דבריו נאמרו בריש-גלי, לאור יום, בנוכחות זרים (שלא הכיר - החוקרים), ובנוכחות אביגיל (אותה הכיר).

ולכן, כיצד בוֹזָה התובע-שכנגד בעצם הקרנת הסרט ע"י הנתבע-שכנגד?

זאת ועוד אחרת; מפי התובע-שכנגד "ומפיי" ראיותיו עולה כי הוא זימן לעדות רק אדם אחד שצפה בקלטת.

למעשה, עשה הנתבע-שכנגד את המלאכה הראייתית בעבור התובע-שכנגד, בכך שהודה כי זימן שלושה אנשים (ותו לא) כדי שיצפו בסרט. אבל, כאשר הסרט משקף את המציאות נכוחה, אין בהקרנתו כל ביזיון ואין בו כל השפלה. כך אמר התובע-שכנגד דברי לשון הרע.

וכך השתקף התובע-שכנגד בסרט שתעד את מעמד אמירת דברי "הלשון הרע".

וכל היתר, הריהו כתוב על ספר הישר של טירת שלום.

ג. למעלה מן הנדרש אציין כי לנתבע-שכנגד עומדות ההגנות הבאות, אשר פורטו בסיכומי בא-כוחו.

ההגנות הן:

(א) [סעיף 18 \(2\) \(ג\) לחוק הגנת הפרטיות](#) יחד עם [סעיף 20 \(א\) לחוק זה](#).

(ב) [סעיף 15 \(3\) לחוק איסור לשון הרע](#).

(ג) [סעיף 15 \(10\) לחוק איסור לשון הרע](#).

7. סוף דבר

"סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם" (קהלת יב, יג). לו כך נהג הנתבע, היה חוסך לעצמו את ניהול המשפט הנוכחי ואת תוצאותיו הכספיות.

שכן, אני מחייב את הנתבע, יוסף בשארי, לשלם לתובע, יחיאל בשארי, סך - 18,000 שקל בצירוף הפרשי הצמדה ורביית כחוק מיום 28.4.03 ועד התשלום המלא בפועל.

כן ישלם הנתבע לתובע את מלוא האגרה ששולמה בתביעה העיקרית.

ולבסוף, יוסיף הנתבע וישלם לתובע שכ"ט בסך - 2,000 שקל (צמוד).

ניתן היום כ"ח בסיון, תשס"ה (5 ביולי 2005) בהעדר הצדדים

המזכירות תמציא העתקים לצדדים ולב"כ

ערעור תוך 45 יום לבית המשפט המחוזי

הרן פינשטין, שופט

03/2046002-133 – אביבה חיה פינטו

--- סוף עמוד 14 ---

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

--- סוף עמוד 15 ---

www.nevo.co.il
